

Työssä hankitun osaamisen tunnistaminen -työpaja

Johdanto päivän teemaan

Projektipäällikkö Tero Keva
Turun yliopisto
Koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea

Mitä on osaaminen?

Osaaminen on jonkin asian hallitsemista, minkä kautta mahdollistuu tietynlainen toiminta. Osaaminen on sen tiedostamista MITÄ, MIKSI tai MITEN jokin asia on. Osaamisen kasvaessa toiminta ja itsetuntemus lisääntyvät.

Mistä osaaminen koostuu?

Osaaminen koostuu **tiedoista** eli faktoista. Se koostuu myös **taidoista**, esimerkiksi ammatillisista taidoista, tai muista yleisistä taidoista kuten oppimiskyvystä, tietoteknisistä taidoista, kommunikaatiotaidoista, jne. Osaamista ovat myös **persoonalliset ominaisuudet**, kuten kokemus, toimintamallit, ote työhön ja tekemiseen yms.

Osaamisen näyttäminen ja arviointi

- Osaamisen näyttämällä tarkoitetaan niitä toimintatapoja ja aineistoja, joilla tutkinnon suorittaja osoittaa tietojaan, taitojaan ja pätevyyttään suhteessa opetussuunnitelmassa ja/tai sen osa-alueissa määriteltyihin osaamistavoitteisiin

Arvioinnin kohteet ja kriteerit

A. Arvioinnin kohteet

- Ammattitaidon, tietämyksen tai opitun keskeisiä alueita ja toimintoja
- Esitetään opetussuunnitelmissa

B. Arvioinnin kriteerit

- Arvioinnin kriteerit ilmaisevat, kuinka yksilön on työssään suoriuduttava tai millä tasolla hänen on hallittava kohteena olevat asiat. Kriteerien avulla arvioidaan saavutetut osaamisen tai pätevyyden sisällöt
- Julkilausumia, joiden perustalta arvioitsijat tekevät päätöksen edellyttäen, että henkilö on riittävästi osoittanut pätevää osaamista
- Kriteerit ovat aina laadullisia
- Mahdollistaa:
 - Osaamisen vertaamisen OPS:n tavoitteisiin
 - Osaamisen arvioinnin tasot
 - Osaamisen hyväksytyt tasot yksittäisissäkin spesifeissä tilanteissa

Arviointimenetelmät ja kommunikaatio

JOS henkilö kertoo ITSE omasta osaamisestaan, niin hänen on:

- pystyttävä kuvaamaan osaamistaan konkreettisin esimerkein
- pystyttävä ilmaisemaan ja perustelemaan omaa osaamistaan jäsenneytysti ja realistisesti

JOS toinen henkilö tarkastelee toisen henkilön osaamista, niin hänen tulee ainakin:

- kyetä tekemään havaintoja osaamistunnusteiden (kriteerien) avulla yksilön toiminnasta ja sen tasosta jossakin työtehtävässä
- kyetä sovittujen osaamistunnusteiden (kriteerien) avulla ilmaisemaan ja perustelemaan toisen osaamista jäsenneytysti ja realistisesti

Osaamistodistus

Omalle osaamiselle ollaan usein sokeita. Siksi näkemystä omasta osaamisesta kannattaa kysyä myös työkavereilta, asiakkailta tai yhteistyökumppaneilta.

Oppilaitoksessa osaamista pitäisi tunnistaa sen, joka tietää, mitä missäkin työtehtävässä noviisilta/ammattilaiselta/erityisasiantuntijalta vaaditaan.

Lähiesimiehen pitäisi pystyä tunnistamaan/arvioimaan alaisensa osaaminen vähintään hänen työtehtäviensä kautta kertynyt osaaminen (Voi olla 30 alaista, jolloin esimiehen ei ole mahdollista tietää)

Osaamistodistus pyritään tuomaan esimiehen arviointi alaisensa substanssi- ja yleisten työelämätaidoista esiin.

Arviointimenetelmien lähtökohtia

- Osaamistavoitteet, arvioinnin kohteet ja kriteerit
- Missä ympäristössä osaaminen ilmenee
- Miten osaaminen saadaan näkyviin
- Arvioitavan kokonaisuuden laajuus
- Menetelmän käytön helppous, taloudellisuus ja selkeys arvioitsijalle ja arvioitavalle
- Arvioinnin holistisuus (kokonaisvaltaisuus)
- Yksi vai useampia menetelmiä (arvioinnin kattavuus)

Osaamisen tunnistamisen menetelmiä (karkea yleistys)

- Perinteiset testit ja kokeet; suulliset tai kirjalliset
 - Monivalinta
 - avoimet kysymykset
 - erityyppiset esseet
- Kertovat menetelmät, itsearviointi;
 - Perustuvat opiskelijan omaan kuvaukseen – suulliseen tai kirjalliseen -kokemuksestaan ja pätevydestään suhteessa perusteisiin, voi sisältää esim.vahvistuksen työnantajalta. Monille vaativaa, ilman hyvää ohjausta voi provosoida riittämättömyyden tunteita, kokemukset voivat olla myös huonoja,hämmentäviä

OSAAMISEN TUNNISTAMISEN PROSESSI

6. VIRALLINEN
PÄÄTÖS
HYVÄKSYMISESTÄ /
HYLKÄÄMISESTÄ

Lähtökohtana organisaation
oma ohjeistus, jota
noudatetaan

Huom! Periaatteessa formaalin ja in- ja non-formaalin osaamisen osalta menetellään samalla tavalla. Dokumentit vain eroavat.

KORKEAKOULUN AHOT OHJEISTUS + OSAAMISPERUSTAISET OPETUSSUUNNITELMAT

